

Hbs-verhaal

Relus ter Beek en de hbs Coevorden.

(Tekst Allard van Lenthe, juli 2020)

De schrijver Lukas Koops uit Grolloo heeft een biografisch portret gemaakt van de Commissaris van de Koning in Drenthe, Relus ter Beek, die in 2008 overleed. De titel is 'Een handelsreiziger in de politiek'

De belangrijkste vraag die Lukas Koops in het begin van zijn boek stelt, is: hoe kan de anti-militairist van de jaren '60 in de jaren '90 minister van Defensie worden?

Dat kan!

Relus ter Beek en ik zitten in de jaren '60 op de hbs in Coevorden.

We zitten 3 jaar bij elkaar in de klas, we hockeyen samen, we zijn verliefd op dezelfde meisjes, we roken onze eerste sigaret en we praten in de vensterbank van het aardrijkskundelokaal over de toestand in de wereld en over later.

We willen later naar Amsterdam. In Amsterdam studeren!

Dat is wat!

'Weet je wat ik worden wil?' zegt hij, 'Ik word sportverslaggever als Dick van Rijn of minister van Buitenlandse Zaken!'

De gek! Wie wil er nou minister worden!

Relus woont in de jaren '60 in Tuindorp. In een buurt met kleine witte huizen en een afgetrappt voetbalveldje.

Op dat voetbalveldje hockeyen we samen.

We zijn lid geworden van de Coevorder Mixed Hockeyclub en we willen bij die club goed voor de dag komen.

We trainen. Relus staat in het veel te groot voetbaldoel. Met veel te grote beenbeschermers, handschoenen, een stick en een helm.

Het is een vreemde verschijning op dat veldje in Tuindorp.

Ik ben de aanvaller. Ik moet het witte balletje in de goede richting en buiten het bereik van de keeper zien te krijgen.

Wanneer Relus het balletje tegen houdt, voert hij blij een berendansje uit.

Het is een vreemd gedoe op dat afgetrapte voetbalveldje in Tuindorp.

De vader van Relus komt af en toe kijken hoe we het doen.

Ik ken de vader. Hij brengt kranten rond en knipt de kaartjes bij de voetbalwedstrijden van Germanicus.

Zijn moeder ken ik ook. Zij is de werkster van onze huisarts De Vries.

Relus werkt als verslaggever van de Coevorder Courant en op school moet hij gemiddeld een 7 halen, dan krijgen zijn ouders vrijstelling van betaling van school- en boekengeld.

Ik hoor hem nooit over geld, maar ik weet dat hij zijn fiets met een lekke achterband niet naar de fietsenmaker kan brengen (moet ie zelf plakken) en dat hij niet met me mee kan naar een zomerhockeykamp op de Veluwe.

Ik help hem bij zijn verkiezing van voorzitter van de leerlingenvereniging. Ik haal een stoel voor hem, zodat hij op een pilaar van het ingangshek kan klimmen.

Daar staat hij. Hij zegt hij dat de hbs Coevorden, dankzij de leerlingen-vereniging, de beste school van het Oosten is.

Hij somt op: er is een schoolkrant, er zijn toneel- en dansclubs, er is een schoolkoor, een

volleybalclub, een schaakclub, bonte klasseavonden en een school-dansfeestjes.

Zijn eis is: de school blijft op doordeweekse dagen open tot 's-avonds 9.00 uur.

Hij belooft ons dat hij de politieke journalist Mr. G.W.J. Hilterman naar Coevorden

zal halen, want we moeten veel beter op de hoogte worden gesteld van de toestand in de wereld.

Relus krijgt de menigte scholieren op het schoolplein 10 minuten stil. Hij heeft het heilige vuur. Je

kunt het zien: hij zou minister kunnen worden.

Bij het jaarfeest van de Mixed Hockeyclub Coevorden met het Trio Jacobs en Rita Reys in Hotel Welie aan het Stationsplein gaan we na de pauze weg.

De feestavond is een eerbetoon aan de geldschieters van de avond. Zij hebben voor de prijzen van de loting gezorgd en dat moeten we tot vervelends toe horen.

De hockeymeisjes zijn trots op hun papa's.

Kortom: we vinden het een verderfelijk VVD-feestje en Rita Reys en Pim Jacobs komen ons de keel uit.

We gaan naar het volkscafé Arends op de Markt. Daar drinken we Sneeuwvitjes, roken we sigaretjes en verbrassen we ons geld op de flipperkast.

Daar heb je Flipper, Flipper, hij is geweldig! Wat een dolfijn, om trots op te zijn!

In de zomer '63 gaan we op de fiets van Coevorden naar Amsterdam. We gaan naar de Jeugdherberg 'Het Behouden Huys', want we willen de stad leren kennen waar we later gaan studeren.

Studeren in Amsterdam, dat staat in onze sterren!

We vertrekken 's- morgens om 6 uur. Het is 140 kilometer, we jakkeren achter solexen aan en we zijn 's-avonds om 7 uur in Amsterdam. Dood moe!

We hangen twee dagen rond op De Dam en nemen we een kijkje bij de Universiteitsgebouwen en de Manhuispoort.

Verder doen we niks.

Mijn vader biedt aan om ons met fietsen en al uit Amsterdam te halen, maar dat is onze eer te na.

We fietsen terug, we willen niet voor elkaar onder doen.

De Hbs breidt uit met een Kweekschool voor Onderwijzers.

Daar ga ik naar toe en raak er bevriend met Henk Beereboom uit Westerbork.

Henk Beereboom vormt samen met Relus ter Beek de redactie van de 'Rooie Drentse Courant', een uitgave van de jonge leden van de Partij van de Arbeid in Drenthe.

Wat me in 'De rooie Drentse' aanspreekt is het anti-militairisme, de waarschuwing voor het naoorlogse fascisme in Duitsland en de afkeer van het kolonialisme in Nederlands-Indië.

Buitenlandse Zaken dus.

Het inspireert mij tot een actie tegen het standbeeld van de oud stadgenoot en legeraanvoerder in de Atjehoorlog, generaal J.B. van Heutsz.

Ik stel het borstbeeld van de generaal in een kwaad daglicht met de tekst 'Oorlogsmisdadiger in Nederlands-Indië!'

Het is een heuse actie, die in het landelijk nieuws komt, omdat de dochter van de generaal een aanklacht wegens postume smaad tegen mij in dient.

Bij de behandeling van de zaak in de rechtbank Assen zijn professor dr. Willem Nagel (J.B Charles) en Relus ter Beek mijn getuigen a decharge.

'Wij jongeren,' zegt Relus, 'wij schamen ons voor de bezetting, de uitbuiting en de slavernij van Nederlands-Indië. Voor het leed dat onze ouders en voorouders de Indiërs hebben aangedaan!'

De rechtbank is er stil van.

In de zomer 1965 zijn Relus en ik klaar met Coevorden en verhuizen we naar onze droomstad Amsterdam.

We gaan op in de stad.

We zien elkaar nog wel eens, maar we raken elkaar uit het oog.

Ik zie hem nog wel eens in een journalistencafé Eylders of op een PvdA-bijeenkomst.

Hij wordt er links en rechts aangesproken, hij hoort het aan, hij wuift het weg, hij geeft bemoedigende schouderkopjes.

Relus ter Beek is handelsreiziger in politiek geworden.

Door zich aan te sluiten bij de Nieuw Links-beweging 'Tien over rood' wordt hij Tweede Kamerlid en internationaal secretaris van de partij.

De Nieuw Links-beweging brengt bij de PvdA de buitenlandse politiek in beeld: een jonge garde politici doorbreekt het- koude- oorlog -denken door zich uit te spreken voor erkenning van de DDR en voor opheffing van de NATO.

Relus ter Beek moet zich staande zien te houden tussen politici als Max van de Stoel, Jan Pronk en Andre van der Louw.

Dat lukt.

In 1989 wordt hij minister van Defensie in het Kabinet Lubbers 3.

Nee, geen minister van Buitenlandse Zaken, want in het kabinet Lubbers 3 claimt het CDA met Hans van de Broek het ministerie van Buitenlandse Zaken.

Defensie is ook goed .

Wij spreken elkaar in mei 1990 bij het VARA-radioprogramma Kopspijkers.

In dat live-programma word ik gevraagd wat te vertellen over de Hbs-jaren Coevorden van de minister van Defensie.

Vlak voor de uitzending vraagt Relus of ik het niet wil hebben over de Generaal van Heutsz-affaire.

'Morgen moet ik op bezoek bij de Indië-veteranen! Daar kan ik niet aankomen met een verhaal over de oorlogsmisdadiger Generaal van Heutsz in Nederlands-Indië! Er zijn genoeg politici gestruikeld over een jeugdzonde!'

Ik val stil, ik heb geen tekst meer.

Ik begrijp hem wel, maar ik ben het niet met de minister eens: de Generaal van Heutz affaire Coevorden was geen jeugdzonde.